

Αριστομένης Προβελέγγιος

Ηρώ Καραβία - 03/04/2024

Μικρές ιστορίες αρχιτεκτονικής και άλλα

Κεντρική Εικόνα: Ατελιέ Σπητέρη, Αριστομένης Προβελέγγιος

Από τις παρυφές της Κυψέλης μέχρι τη Σορβόνη, μνήμες ρομαντικής αρχιτεκτονικής με πολιτικές αφηγήσεις, από ίσως τον *μόνο Καταστασιακό αρχιτέκτονα ελληνικής καταγωγής*. Ο **Αριστομένης Προβελέγγιος** έζησε μεταξύ Αθήνας και Παρισιού, ανέπτυξε το έργο του από την κλίμακα της κατοικίας μέχρι της πολεοδομίας, δίδαξε στο Πανεπιστήμιο του Παρισιού και δούλεψε κοντά στον *Le Corbusier* και τον *Ιωάννη Ξενάκη*, αφήνοντας σημαντικά κείμενα όπως: **“Το πνεύμα της πόλης: Δοκίμια πολεοδομικής σκέψης 1956-1967”** (1974) και το **“Υπόμνημα προς την Ακαδημία Αθηνών”** (1974). Η δουλειά του επίσης ήταν αντικατοπτρική της πολιτικής συνθήκης της Ευρώπης και της Ελλάδας. Τα κτήριά του, θα έλεγε κανείς, φέρουν μνήμες και αφηγήσεις ανθρώπων από τη Χούντα και τον εμφύλιο, αλλά σχολιάζουν ζωηρά και την επικαιρότητα. Οι καθαρές χαράξεις του, η ειλικρίνεια στην κατασκευή και το υλικό αλλά και οι μοντερνιστικές και bauhaus αναφορές του, ορίζουν σε σημαντικό βαθμό την ελληνική αρχιτεκτονική.

Επί της οδού Κυκλάδων, βρίσκουμε ένα από τα πιο εξέχοντα δείγματα μοντέρνας αρχιτεκτονικής, το ατελιέ της **Ιωάννας Σπητέρη**. Δίπλα σε εμβληματικά κτίρια, το οικοδόμημα αντάξια αποτελεί τοπόσημο για την περιοχή και παραμένει διαχρονικά ένα δείγμα έξυπνου χειρισμού και αρχιτεκτονικής μέριμνας. Η μακρόστενη όψη αναπτύσσεται σε τρία τμήματα, δημιουργώντας έναν κάναβο χρήσεων αλλά και ζωής. Οι διακοπτόμενες τζαμαρίες δημιουργούν μια αμφίδρομη σχέση οικειότητας με τη γειτονιά. Το παιχνίδι κλίμακας μεταφέρεται και στην κάτοψη, όπου διαφαίνονται 2 βασικοί όροφοι, ένα πατάρι και ένα δώμα. Ο Προβελέγγιος επιλέγει να κάνει τη σύνδεση με μια σκάλα ελαφριάς κατασκευής από μέταλλο και ξύλο, η οποία στον τελευταίο όροφο γίνεται διακοπτόμενη, παρέχοντας ιδιωτικότητα αλλά και την ευελιξία μετατροπής του χώρου. Τα υλικά που έχουν επιλεγεί κρατούν αυστηρές μοντερνιστικές γραμμές ανάμεσα σε εμφανές **μπετόν, μέταλλο και ξύλο**, γεγονός το οποίο στη συγκεκριμένη περίπτωση αναδεικνύει τα γήινης υλικότητας και ζωηρού χαρακτήρα γλυπτά της Ιωάννας Σπητέρη.

Ατελιέ Σπητέρη, Αριστομένης Προβελέγγιος

Λίγο πιο κάτω, ένα αντίστοιχο αρχιτεκτονικό παραμύθι βρίσκει τον χώρο του. Το μπαρ **Au revoir**, επί της οδού Πατησίων, αποτέλεσε στέκι για πολλούς και σίγουρα θα αποτελέσει και για ακόμα περισσότερους. Δίπλα στο σινεμά Αελλώ, ένας ήσυχος ζωηρός προορισμός για τα βράδια του χειμώνα. Το μικρό μπαρ κρύβει επίσης πολλές ιστορίες, χωρισμούς και πτώματα, κουτσομπολιά κάποιας κοσμικής Αθήνας, καλλιτεχνικά σχέδια που έμειναν στα σκαριά, τον τυφλό ήχο από στρατιωτικές σφαίρες, εμπρησμούς και ποιος ξέρει πόσα ακόμα. Η ιστορία του μπαρ ξεκινάει στο ξενοδοχείο Ξενία στους Δελφούς, σχεδιασμένο από τον Δοξιάδη. Ο μπάρμαν προσεγγίζει τον Προβελέγγιο χωρίς να τον γνωρίζει και του εκμυστηρεύεται το όνειρό του, να δημιουργήσει *ένα μπαρ στην πρωτεύουσα για χαμένες ψυχές*. Ο Προβελέγγιος αναλαμβάνει το έργο **αμισθί και με πλήρη καλλιτεχνική ελευθερία**. Η γλυκιά όψη του χώρου συνδιαμορφώνεται από τις ελλείψεις και τα κυκλικά σχήματα στο μπαρ, τα έπιπλα και το κυματιστό πατάρι. Πρωταγωνιστές είναι το μασίφ ξύλο, ο θερμός φωτισμός, και ένα υπόγειο με τους υγρούς χώρους, μια εταζέρα και ράφια με ενθύμια από το παρελθόν.

Τέλος, ο Αριστομένης Προβελέγγιος αγαπούσε την Αθήνα και θλιβόταν που την έβλεπε να καταστρέφεται. "Θα μου πείτε και γιατί την καταστρέψανε; Για ποιον λόγο; Μα για να περνάνε γρήγορα, να πηγαίνουν σπίτια τους χωρίς κόπο. Για την ευκολία κάποιων κάφρων απεκόπη η πόλη από το φυσικό της τοπίο;", δήλωσε σε χειρόγραφέ του για την προηγούμενη μορφή της Διονυσίου Αρεοπαγίτου, που ήταν δρόμος κυκλοφορίας. Η μνήμη του θα είναι πάντα επίκαιρη και το έργο του θα κοσμή για πάντα τις παρυφές της Πατησίων. Η αρχιτεκτονική του Προβελέγγιου έλεγε ιστορίες, είχε αφηγηματική ροή στις λεπτομέρειες και δεν ήθελε να είναι επιβλητική. Μέσα στη γλυκόπικρη Αθήνα, ήταν μια αρχιτεκτονική που δεν ήθελε να εντυπωσιάσει αλλά να αγκαλιάσει τα όνειρα αυτών που τη ζούσαν.

Δείτε παρόμοια άρθρα:

[Jane Jacobs και το όνειρο μιας «κοινωνικής» πόλης](#)

[Φιλόλαος: Μεταξύ γλυπτικής και design](#)

